

"I had a dream -" Bíbliutulkan

Martin Luther King hevði ein dreyim. Tann dreyimurinn var um stöðuna í USA.

Ég havi ein dreyim. Tann dreyimurinn er um stöðuna í Føroyum. Tann dreyimurinn er eitt Føroyar, sum eitt lítið, væl mennt oyggjaland, har nakrir tiggjaltúsund foyringar fáa til livsins upphald í modernaðari vinnu, spjaddir kring alt landið.

Soleiðis er stöðan ikki í dag — anno 1999. Í dag liva vit frá hondini í munni av tí framburði, sum undanfarni ættarlið bardu okkum upp á.

Ein tulkning:

Tann modernaðna vinnan, sum var — har vit vóru við í fremstu roð — er ikki moderna longur. Nú er kappingarforð bert ein spurningur um løn. Inntøkan er bert ein spurningur um prísleguna, sum hon tilvildarlaga tekur seg út á meginlandinum og ein spurningur um fiskurin er nógvur ella lítil.

Menningin druknaði fyrst í eini náttúrligari yvirmeting av virðinum í teirri modernaðna vinnu inn í áttatiárin. Tá brúktu vit tíð og orku til annað og hvødu ikki stundir til menning.

Seinni druknaði menningin, tá ið vit kastaðu frá okkum og góvu dønum skuldina fyrri alla óluku — samstundis sum vit lótu sumu danir taka flestu týðandi lyklar í landinum.

Uppaftur seinni druknaði menningin í eini ómegd av ringari samvitsku, tí vit høvdu soplað tað dýra gullið.

Nú druknar menningin í einum stríði fyrri at fáa ein bygnað at virka, hóast hann er deyðadómur uppá forð — bæði bygnaðin í landsfyrstingini og bygnaðin millum kommunu og land.

Dreyimurinn:

Í dreyminum eru vit ikki stórt fleiri enn vit eru í dag, 50-100.000 fólk í øllum aldri. Foyringar í Føroyum, Foyringar í alheiminum.

Í dreyminum búgva vit javnt spjadd kring landið í byggunum, sum eru væl samantengdar við vegum, ferjusambondum og hvat tíðin annars hevur við sær tí viðvíkjandi.

Í dreyminum eru arbeidsplassini javnt spjadd kring landið, bæði privat og alment.

Í dreyminum liva vit av modernaðari vinnu. Vit liva av tí, sum ikki er prívíðkvæmt. Kappinarforð er ikki so nógv ein spurningur um løn, men heldur ein spurningur um vitan, meðvit, sjálvorganisering, skapanarmegi og ábyrgd mótvegis hvør øðrum.

Í dreyminum satsa vit uppá lívskvalitet, menniskjalig virði og náttúru.

Í dreyminum tekst hvør við tað, sum hann/hon hevur skil fyrri. Eingin tosar um at banka onnur uppá pláss,

men heldur um læruprossessir.

Í dreyminum fær maktgirnindin ikki yvirvága. Tann náttúrliga maktgirnindin, sum er stórri trupulleiki hjá sumum enn hjá øðrum, verður hildin í teymunum við mótspæli millum líka partar.

Í dreyminum fáa konfliktirnar ikki yvirvága. Tær náttúrligu — og yvirvága — konfliktirnar verða hildnar í teymunum við mótspæli millum líka partar.

Í dreyminum sleppur eingin at brúka onnur til fótatrakk til eina ovari rök. Tann, sum roynir slíkt missir heiður og æru millum menna og hevur dømt seg sjálfan millum líka partar.

Í dreyminum eru vit heil menniskju — ikki bert stýrd av teim avmarkaðu áhuganálum, sum starv, aldur og útbúgving vísa til.

Vit:

Í dreyminum stendur eitt minnismerki á Tingstaðnum. Á hesum merki stendur eitt orð: VIT.

Eingin mynd, eingi nøvn, einki, sum ber brá av hvørji hesi vóru. Men stórmenni vóru tey — í hvussu so er í felag.

Fantasi ella vísið?

Fantasi er tað fjasíð, sum liggur í okkum viðhvørt, men sum ikki hevur hald í veruleikanum — hvørki í nútíð, tátið ella framtíð.

Tað lekur millum fantasi og praksis.

Tað lekur ikki millum teori og praksis.

Tað kann leka millum vísið og praksis.

'Vit' gera av.

Tíðarinnar fylla:

Er tulkningin av okkara nærsöguliga veruleika á leið, so er mangt sum bendir á, at vit júst í hesum døgum eru í tíðarinnar fyllu, um vit hugsa um okkara móguleikar at menna landið.

Tey seinastu tvey árin hava vit forvunnið rættliga fitt í okkara 'tilvildarstrategi'. Prísir hava verið høgir og fiskari hevur verið heilt hampuligt.

Samstundis eru vit enn bundin í ein kreppuhugburð, sum bæði alment og privat — kanska serliga alment — gevur seg til kennar í einum nýtslududali — vit tera enn uppá kapitalapparat.

Samstundis eru rættliga nógv kreftur bundnar niður í tí almenna sektorinum, sum kunnu útløysast, um onkur gongd leið er at brúka krefturnar til.

Hesir triggir faktorarnir tilsaman er eyka tilfeingi.

Afturat hesum haldi eg meg eisini hóma eina uppreisn í politisku skipanini, har fleiri og fleiri politikarar fáa fótastíð aftur. Fólk eru aftur farin at trúgva uppá, at tað er við okkara egna dómkraft vit skulu byggja

land — ikki við fantasifullum lykaløysnum uttan úr heimi.

Tað er okkara egna kunleiki saman við kunleikanum hjá øðrum, sum ber frukt. Í hesi roðini.

Eitt prosjekt:

Onkustaðni skulu vit seta spónin í greytin. Skulu vit berjast okkum burtúr til vildarstrategi okkara, so mega vit leggja hetta til rættis í aktuallum málum. Tá vit byggja vaktarskip, tá vit byggja havnir, tá vit gera bygnaðarbroytingar o.s.f. Summurin í teim ítøkiliga avgerðunum í ítøkiligum málum er okkara ítøkiliga strategi.

Spurningurin um menning er ein spurningur um strategiska leiðslu: spurningurin um tilfeingi, um kós og spurningurin um at flyta mörk.

Eitt slíkt strategiskt mál er málið um Landsverkfrøðing, sum — soleiðis sum tað stendur — er tað óvugta av strategiskari leiðslu — nevniliga JUNTA-leiðslu ella beivstari ikki-leiðslu (sambært E.Johnsen, Strategisk analyse og syntese, 1993).

Málið við Landsverkfrøðinginum kann vera við til at menna strategiska leiðslu í verki.

Í fyrsta lagi ber til við málum viðvíkjandi Landsverkfrøðinginum at skapa arbeidsumstøðir — sjálfandi fyrst á stovnum sjálfum, síðani í tí almenna sektorinum yvirhøvur.

Gjøgnum ein projektsekkvans kann hetta málið vera við til eina ítøkiliga rationalisering í tí almenna sektorinum — um hetta er eitt politiskt ynski væl at merkja.

Ein og hvør strategisk ætlan er grundað á eitt VIT, sum er fært fyrri at skapa eina skipaða framtíð saman. Her nyttar lítið við JUNTA-leiðslu, 'eg havi ræðisrættin á tínum lívi-leiðslu', 'eg siti omanfyrir teg-leiðslu' o.t. Dialogur, etikkur, samskapan, samskipan eru meira viðkomandi hugtøk.

Málið um Landsverkfrøðing kemur at avdúka hesi evni — uttan mun til um vit á stovnum ynskja tað ella ikki og uttan mun til um politikarar og aðalstjórn vilja tað ella ikki.

Ein og hvør strategisk ætlan er grundað á gerand-

isdagin í dag — MISSION-INA. Tað nyttar lítið at tosa um strategi og missa málið í dag á gólvið. Tað er málsviðgerðin í dag, sum gevur karakter fyrri evni at flyta seg. Politikarar og fyrisingar kunnu ikki tosa um fullveldi, vinnupolitik, samferðslupolitik o.a.m. um vit samstundis missa gerandis-málini á gólvið.

Málið um Landsverkfrøðing kemur at avdúka evni at málsviðgera — um vit á stovnum ynskja tað ella ikki og uttan mun til um politikarar og aðalstjórn vilja tað ella ikki.

Ein og hvør strategisk ætlan er grundað á ein dreyim — VISIONINA. Evni at hóma eina ynskta framtíð, at seta orð á hana og at halda seg til hesi ynski. Her nyttar einki við sabotørn ella tí, sum Johnsen nevni 'lurepasser', sum leggja á lúr eftir persónligum fyrimunum.

Málið um Landsverkfrøðing kemur at avdúka, um nokur ítøkilig politisk ynski eru um eina leiðda framtíð saman ella um politiska ynski er ein tilvildarstrategi uttan mál og mið.

At enda er ein og hvør strategisk leiðsla grundað á eina ætlan — STRATEGI. Viljin og evni til at broyta málsetningar. Viljin og evni til at broyta miðlarnar. Viljin og evni til at samansjóva mál og miðlar og at skapa eina roð av projektum og avgerðum, sum tilsaman færa okkum ta leið, vit ynskja.

Málið um Landsverkfrøðing kemur at avdúka bæði viljan og evni til at broyta mál og miðlar. Málið um Landsverkfrøðing kemur at avdúka viljan og evni til at leggja avgerð omaná avgerð fyrri at náa eitt mál í framtíðini.

Tað ber til:

Tað ber til at brúka málið um Landsverkfrøðing positivt sum eitt fyrsta projekt í eini strategiskari heild, sum kann bera okkum framá vegin móti eini framtíðarmynd — eina vísið.

Uttan mun til, hvør politisk avgerð verður tikin, so kemur málið um Landsverkfrøðing í síni náttúru til at avdúka vilja og evni til strategiska leiðslu og persónligan integritet.

Málið um Landsverkfrøðing er soleiðis háttað, at tað eru bert tvinnar leiðir at ganga: antin ein menningarleið ella ein niðurbrottingarleið. Aðrir móguleikar gevast ikki, sum stöðan er.

Hinvegin eru menningar-móguleikarnir rættliga stórir: Fyri heildina er einki at tæpa, men alvorliga nógv at vinna.

Spurningin um fantasi ella vísið svara vit sjálf íggjøgnum okkara fólkavald.

Signar P. Heinesen

Ikki var tað ætlan mín at tveita meg út í stríðið, ið flugljardáprestur hevur íbirt heima á landi, men eg haldi, at tað sóknarpresturin ber fram er so út í odd og egg lítið sannførandi — kanska skeivt — ella í besta føri hansara egna meinign og ivkki so nógv GUDS ORD. At eg sum kristin menniskja eri noyddur at seta meg við telduna.

Eg fari ikki at tak aupp teg ymisku mál, ið presti ikki hóvar, men halda meg til hansara gunruppfatan av tí kristnu læruni.

Eg kenni ikki mannin, men sum haldari á Sosialinum havi eg nú í nógv ár fylgt víðilv, hvat maðurin sjálfur og aðrir - harimillum bispur - hava skrivað um evnið, og havi eg undrast yvir, at prestlærdur maður kann tulka so rangvørt.

Onkur hevur skrivað, at prestur skal vera sera bibliokønur; tað kann væl vera, men eitt er at kunna lesa og kanska duga uttanat, eitt annað er at skilja og tulka tað, ein lesur. Um eg skuldi sagt nakað positivt út frá tí prestur skrivur og óivað meinar - so tað hatti eg mær - so hevur Peter O.K. Olofson kanska fingið fatur í onkrum, ið stendur at lesa í G.T., men rættuliga fáa kærleiksboðskapin í N.T. hevur hann so eftir mínum tykki ikki; sbr. Fyrra Korinþarvikið kap. 13 og leggi hann sær serliga í geyma v. 13.

Nýggjar móguleikar í alivinnuni og viðurskifti knýtt at havrætti eru at lesa um í Frøði

Um vit hugsa um, at nógv tann størsti parturin av føroyska ókinum er hav, hvat er tá meira náttúrligt enn at lýsa viðurskifti, sum hava við hav við at gera? Meginparturin av greinum í Frøði hesuferðina snúgva seg júst um viðurskifti á havinum.

Stríðið um markið millum Føroyar og Bretland er ikki avgreitt í skrivandi løtu, men í eini forvitnisligari grein eftir Heralvi Joensen verður greitt frá um havrætt og viðurskifti, sum liggja til grund fyrri samráðingum millum lond um landgrunsmark. Vit fáa innlið í hvussu havrættarsáttmálin hjá ST ásetur rættin til náttúrufrøðing og reglurnar um landgrunsmark. Um dømi um, hvussu ein dómur um landgrunsmark verður avgjörður verður t.d. greitt frá úrskurðum millum Libýa og Malta og millum Grønland og Jan Mayen.

Fara vit í framtíðini at ala rækjur, allar og onnur fiskasløg í Føroyum? Ragnar Joensen greiðir frá tøkniliga menningini innan alivinnuna, har tað nú ber til at ala nógv ymisk fiskasløg í afturlatnum virkjum, sum nýta

Eg haldi eisini, at prestur skuldi verið so væl at sær komin og tonkt so mikið, at hann er komin til eitt fyrri hann fremmanda mentan, eisini og kanska serliga kirkjuliga mentan, tí tað er ikki tann røttføroyska kirkjumentanin og gudstrúgvinn, ið hann og hansara viðhaldsfólk umboða, men tað »nýggja og fremmandu«, ið floymdi yvir Føroya-land um aldariskiftið.

Um bibliokoni Olofson er forir fyrri at finna eitt einasta dómi í N.T., har Jesus stoyti inni menniskju frá sær segt misbrot og vána lív - syndarar eru vit jú øll - so er hann mær kunnugt einasti maður - og ikki fyrri at arga - kvinna, ið er forir fyrri tí.

Kære Peter O.K. Olofson!

Jeg tror ikke, du vil ufred, så jeg vil foreslå dig, at du giver dig i kast med at studere din landsmand, gode gamle Grundtvig, for derefter at lære og forstå en af hans grundteser, nemlig: **Menneske først og Kristen saa. Kun det er livets orden.**

Við kristilgari og friðskapandi kvøðu.

Áslakur á Steig

fyrirverandi lærari, eisini í kristni/religiøni fyrrverandi meingheitsráðslimur/kirkjuráðslimur núverandi konfirmandlærari - Færevjele

smáar nøgdir av vatni og dálka lítið.

Føroyska móðurmálsorðabókinn verður umrødd av fyra ummálarum, sum á ymiskan hátt nýta bókina í yrki sínum: Katrin Næs, lærugreinaráðgevi, Anna Brimmes, bókavörður, Jógván Isaksen, rithøvundur, og Hanus Andresen, rithøvundur.

Dorete Bloch greiðir frá hagtølum um grind og grindarakstur í meir enn 400 ár. Hvør man hava hoyrt um tyfusgrindina og meslingagrindina. Hvussu hevur grindaveiðan hildnast og hvussu nógv tveist og spik hava foyringar etið síðan 1709.

Føroyskir serfrøðingar lýsa hesi og onnur evni í almennum vísindaligum greinum um nýggja føroyska granskning. Tað kostar 85 kr. um árið at vera haldari og blaðið fæst í leysa-solu fyrri kr. 48. Frøði verður útgivið tveir ferðir um árið av Føroya Fróðskaparfelag í samstarvi við føroyskar granskningarstovnar.